

Åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägarnas trafiksäkerhetsstandard

Västerbottens län

2016-02-25

Dokumenttitel: Åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägarnas trafiksäkerhetsstandard. Västerbottens län

Skapat av: Trafikverket

Dokumentdatum: 2016-02-25

Dokumenttyp: Rapport

Ärendenummer: TRV 2016/19427

Version: 1

Publiceringsdatum: 2016-03-01

Utgivare: Trafikverket

Kontaktperson: Åsa Viklund

Uppdragsansvarig: Thomas Eriksson

Distributör: Trafikverket, 781 89 Borlänge, telefon: 0771-921 921

Innehåll

Åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägnas trafiksäkerhetsstandard i Västerbottens län.....	4
Bakgrund och förutsättningar.....	4
Syfte.....	6
Underlag effektberäkning	6
Identifiering av funktionellt prioriterat vägnät, Planeringssteg 1	6
Identifiera sträckor för justerad hastighetsgräns, Planeringssteg 2.....	8
Inriktning	8
Nuvarande vägnät i Västerbottens län med hastighetsgräns 70 km/h och högre.....	8
Investeringar för bibehållen och höjd hastighetsgräns.....	8
Tider för genomförande av justerade hastighetsgränser	9
Vägsträckor som föreslås få höjd hastighetsgräns i Västerbottens län	9
Vägsträckor som föreslås få sänkt hastighetsgräns i Västerbottens län	10
Vägsträckor som föreslås få behålla 90 km/h som hastighetsgräns, men utan mitträcke vid trafikflöde över 2000 fordon per dygn	11
Analysera effekterna, Planeringssteg 3	11
Beräknade effekter av hastighetssänkningar, Planeringssteg 4	12
Bilagor	13

Åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägarnas trafiksäkerhetsstandard i Västerbottens län

Bakgrund och förutsättningar

I denna rapport redovisas ett förslag till åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägarnas trafiksäkerhetsstandard i Västerbottens län.

Bakgrunden är att regeringen har uttryckt att det är viktigt att fortsätta att systematiskt anpassa hastighetsgränserna till vägarnas standard. Regeringen angav i direktivet för Åtgärdsplaneringen 2014-2025 i december 2012:

”Det är viktigt att systematiskt fortsätta anpassa hastighetsgränserna till vägarnas standard för att uppnå ett effektivt och säkert transportsystem. Det är även fortsättningsvis angeläget att försöka motverka de negativa effekterna som kan uppkomma i form av försämrad tillgänglighet och ökade restider. Därför är det för närvarande inte aktuellt att genomföra ytterligare långtgående reformer av hastighetssystemet. Det fortsatta arbetet bör ske inom ramen för det befintliga hastighetssystemet, med hänsyn till trafiksäkerhet, miljö och tillgänglighet.”

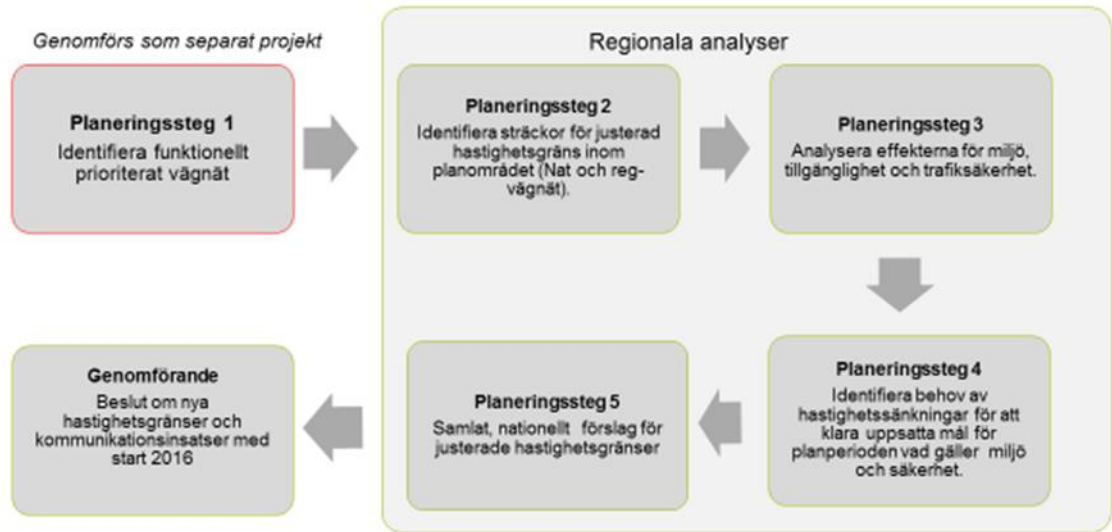
I Budgetpropositionen för 2016 angav regeringen:

”... Regeringen kommer att intensifiera arbetet för ökad säkerhet och trygghet på vägarna. Det finns en rad områden där Sverige har varit framgångsrikt, exempelvis genom mittseparering av vägsträckor, användning av trafiksäkerhetskameror och justerade hastighetsgränser. Detta arbete kommer att fortsätta...”

I denna rapport redovisas höjningar av hastighetsgränser som följer av de åtgärder som ingår de fastställda nationella planerna och länsplanerna till år 2025. Dessutom visas förslag till övriga anpassningar av hastighetsgränserna till vägarnas standard. Rapporten redovisar också de samlade effekterna av dessa förslag år 2025. De effekter som beskrivs är de transportpolitiska effekter på bl.a. restid, trafiksäkerhet och miljö som förväntas uppstå på nationell nivå år 2025 till följd av beskrivna åtgärder.

Arbetet genomförs i 5 planeringssteg. Dessa framgår av bilden nedan.

Planering och genomförande

Förankring internt och externt, nationellt och regionalt sker under hela planeringsfasen.

Figur 1 De fem planeringssteg som arbetet med regionala hastighetsanalyser genomförs i.

Syfte

Syftet med arbetet är:

- att värna restiderna utmed det funktionellt prioriterade vägnätet utifrån grundläggande säkerhetskrav
- att utifrån säkerhets- och miljökrav föreslå justeringar av hastighetsgränser inom övrigt statligt vägnät i syfte att bidra till hänsynsmålets olika delmål
- att analysera de transportpolitiska effekterna av dessa åtgärder
- att ta fram genomarbetade konsekvensbeskrivningar av förslagen
- att så långt som möjligt skapa en samsyn med berörda aktörer kring behov av justerade hastighetsgränser

Restiderna utmed det funktionellt prioriterade vägnätet värnas inom ramen för uppställda säkerhets- och miljökrav. Detta görs dels genom åtgärder för bibehållna och höjda hastighetsgränser, dels genom olika trimningsåtgärder. Justeringen av hastighetsgränserna ska även leda till att plottrigheten med olika hastighetsgränser minskas.

Underlag effektberäkning

Förslaget baseras på följande underlag:

- Nationell vägdatabas (NVDB)
- Objekt i nationell plan och länsplan 2014 - 2025
- Ej namngivna objekt och trimningsåtgärder

Effekter har normalt beräknats med Trafikverkets effektsamband, RHA-effektberäkning (se www.trafikverket.se/effektsamband). Metoden ger en översiktlig bedömning på region- och länsnivå av trafiksäkerhets-, restids- och CO₂-effekter år 2025 av planerade investeringsåtgärder och tänkbara justeringar av hastighetsgränser under planperioden. Metoden innebär en schablonisering av linjeföring, vägtyp och resehastighet. Metoden kan endast användas för bedömning av effekter på en aggregerad nivå och kan inte användas för bedömning av effekter för enskilda objekt. För vissa åtgärder har effektberäkningar skett med kalkylverktyget EVA.

Identifiering av funktionellt prioriterat vägnät, Planeringssteg 1

Förslaget utgår från det funktionellt prioriterat vägnät (FPV) som utarbetats under 2015 i samråd med länsplaneuppdrättarna.

Det funktionellt prioriterade vägnätet beskrivs utifrån fyra funktioner som kan vara överlappande, dessa funktioner är:

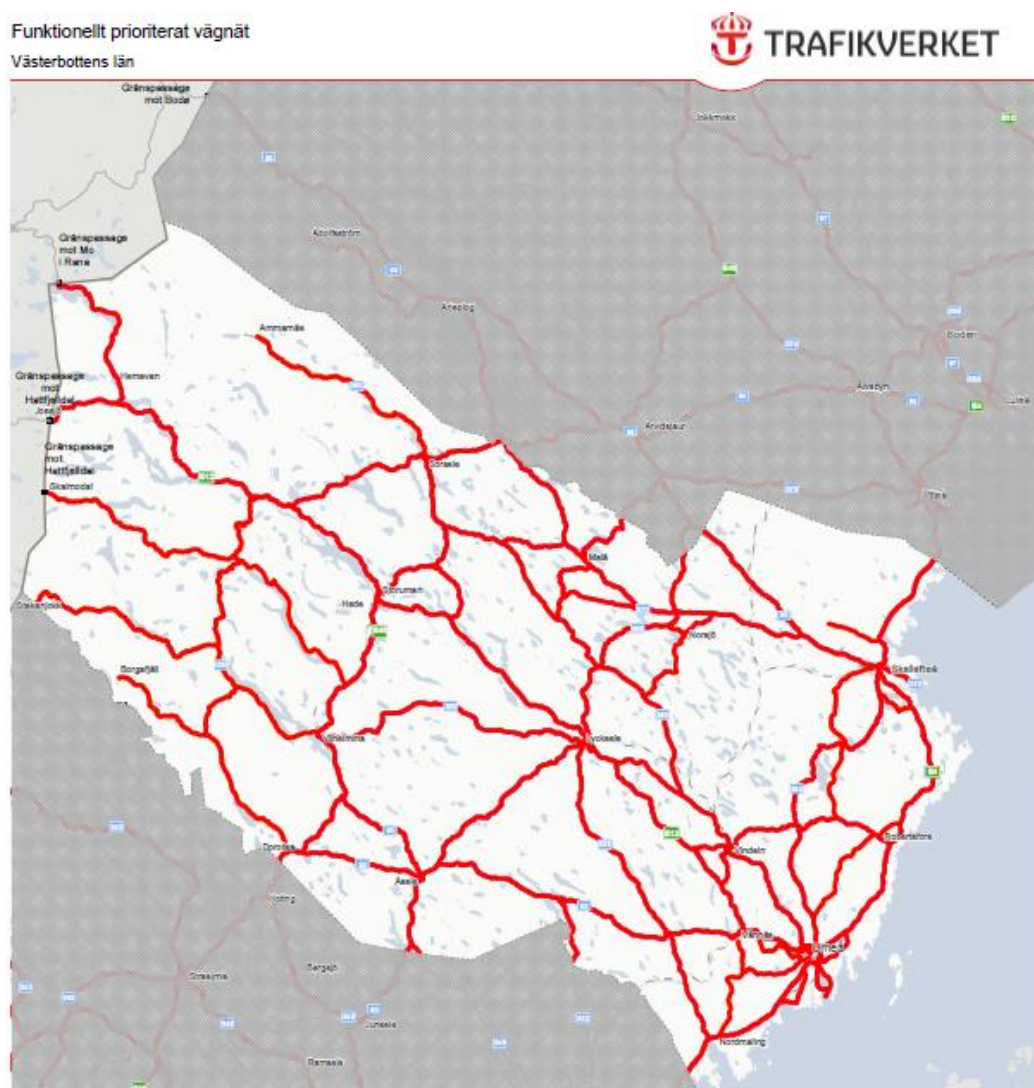
- Godstransporter på väg
- Dagliga personresor med bil
- Långväga personresor med bil
- Kollektivtrafik med buss

Dessutom delas vägarna in i tre skikt:

1. Nationellt och internationellt viktiga vägar
2. Regionalt viktiga vägar
3. Kompletterande regionalt viktiga vägar

Trafikverket anser att åtgärder för att värna och utveckla tillgängligheten inom statligt vägnät bör inriktas mot det funktionellt prioriterade vägnätet. Trafikens hastighetsanspråk inom FPV kan variera, bl.a. beroende av vägnätets funktion. Nedan illustreras FPV som tidigare har remitterats för Västerbottens län.

Figur 2 Det funktionellt prioriterade vägnätet i Västerbottens län

Identifiera sträckor för justerad hastighetsgräns, Planeringssteg 2

Inriktning

Inriktningen för anpassning av hastighetsgränser till vägarnas säkerhetsstandard under planperioden 2014 – 2025 är följande:

- Ej mötesfria vägar med måttlig och betydande trafik ska ha max 80 km/tim. Med måttlig och betydande trafik avses i detta sammanhang vägar med 2000 fordon per dygn eller mer år 2025.
- Åtgärder för höjda hastighetsgränser ska i första hand ske inom funktionellt prioriterat vägnät.
- Den justering av hastighetsgränser som sker bör om möjligt inte medföra ökade CO₂-utsläpp totalt på nationell nivå och får inte leda till överskridande av miljökvalitetsnormen för luftkvalitet eller riktvärden för buller.
- Anpassningen av hastighetsgränserna ska leda till en minskad plottrighet för skyltade hastigheter.

Arbetet utgår från planerade åtgärder vars syfte är att värna minskade restider genom bibehållna och höjda hastighetsgränser inom det funktionellt prioriterade vägnätet. Behov av trimningsåtgärder identifieras i syfte att motverka onödiga restidsförluster, främst på sträckor som får sänkt hastighetsgräns.

Nuvarande vägnät i Västerbottens län med hastighetsgräns 70 km/h och högre

Tabellen nedan visar antal kilometer statlig väg inom Västerbottens län med hastighetsgränser från 70 km/h och högre inom respektive utom funktionellt prioriterat vägnät (FPV). Hastighetsgränsen 90 km/h har delats in i två flödesintervall, detta då hastighetssänkningar i princip inte kommer att beröra det vägnät som har ett trafikflöde under 2000 fordon/dygn (f/d) år 2025.

Tabell 1 Antal km statlig väg med hastighetsgränser ≥ 70 km/h

Vägnät /km	70 km/h	80 km/h	90 km/h				100 km/h	110 km/h	120 km/h	
	Idag	Idag	Idag totalt	År 2025 minst 2000 f/d	%	År 2025 under 2000 f/d	%	Idag	Idag	Idag
Inom FPV	424	281	1 704	163	16	1445	84	505	159	0
Utom FPV	4 417	1 066	287	3	1	284	99	9	0	0
Totalt	4 841	1 347	1 991	166	14	1 704	86	514	159	0

Investeringar för bibehållen och höjd hastighetsgräns

Namngivna objekt enligt nationell plan 2014-2025

I nationell plan för transportsystemet 2014-2025 finns följande namngivna objekt och brister med angivna åtgärder som innebär att hastighetsgränsen kan höjas till en högre hastighetsgräns för att säkerställa en ökad tillgänglighet på sträckan. Totalt medför åtgärderna att 9 km statlig väg kan få höjd hastighetsgräns. Inom parentes anges objektens planerade genomförandeperiod.

Tabell 2 Namngivna objekt enligt nationell plan

Väg nr	Delen	År 2025	Längd	Planerad åtgärd	Hastighetsgräns	
		f/d			(år i plan)	Nu
4	Djäkneboda – Bygdeå	5800	9	MLV (2020-2025)	90	110
SUMMA			9			

Namngivna objekt enligt länsplan för Västerbottens län 2014-2025

I länsplan för Västerbottens län 2014-2025 finns följande namngivna objekt med åtgärder som innebär att hastighetsgränsen kan höjas till en högre hastighetsgräns för att säkerställa en ökad tillgänglighet på sträckan. Föreslagna åtgärder innebär att cirka 4 km kan få höjd hastighetsgräns. Inom parentes anges objektens planerade genomförandeperiod.

Tabell 3 Namngivna objekt enligt länsplan

Väg nr	Delen	År 2025	Längd	Planerad åtgärd	Hastighetsgräns	
		f/d			(år i plan)	Nu
363	Forslundagymnasiet – Håkmark	3700	4	MLV (2018)	90	100
SUMMA			4			

Ej namngivna objekt och trimningsåtgärder enligt nationell plan för Västerbottens län
I verksamhetsplan för Västerbottens län finns inga ej namngivna objekt enligt nationell plan.

Ej namngivna objekt och trimningsåtgärder enligt länsplan för Västerbottens län
I verksamhetsplan för Västerbottens län finns inga ej namngivna objekt enligt länsplan.

Övriga trimningsåtgärder för Västerbottens län

Utöver de åtgärder som ingår i nu gällande långsiktiga planer och verksamhetsplaner har inga trimningsåtgärder identifierats hittills i arbetet.

Tider för genomförande av justerade hastighetsgränser

Genomförandet av förslag till justerade hastighetsgränser sker i huvudsak vid tre tillfällen under planperioden:

- 2016 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2014-2017),
- 2019 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2018-2021) samt
- 2023 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2022-2025).

Vägsträckor som föreslås få höjd hastighetsgräns i Västerbottens län

Nedan angivna 90-sträckor inom funktionellt prioriterat vägnät (FPV) föreslås få höjd hastighetsgräns under planperioden 2014 – 2025.

Tabell 4 Vägsträckor inom FPV med 90 km/h som kan få höjd hastighetsgräns

Väg nr	Delen	År 2025	Längd	Hastighetsgräns		Tidpunkt för genomförande
				Nu	Efter höjning	
4	Djäkneboda – Bygdeå	5800	9	90	110	2020-2025
363	Forslundagymnasiet - Håkmark	3700	4	90	100	2018
		SUMMA	13			

Kort beskrivning av respektive höjning:

Väg E4, delen Djäkneboda – Bygdeå

Mitträcke, 2+1

Väg 363, delen Forslundagymnasiet - Håkmark

Mitträcke, 2+1

Vägsträckor som föreslås få sänkt hastighetsgräns i Västerbottens län

Genomförandet av förslag till justerade hastighetsgränser sker i huvudsak vid tre tillfällen under planperioden: 2016 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2014-2017), 2019 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2018-2021) samt 2023 (beaktar behov av åtgärder för perioden 2022-2025). Nedan angivna sträckor inom funktionellt prioriterat vägnät (FPV) föreslås få sänkt hastighetsgräns under planperioden 2014 – 2025.

Sammanlagt finns det cirka 157 km vägar inom FPV i Västerbottens län som föreslås få sänkt hastighetsgräns till 80 km/h under planperioden för att uppnå den långsiktiga ambitionen om att ej mötesfria vägar med måttlig och betydande trafik ska ha max 80 km/h senast år 2025.

Tabell 5 Vägsträckor inom FPV som föreslås få sänkt hastighetsgräns

Väg nr	Delen	År 2025	Längd	Hastighetsgräns		Tidpunkt för genomförande
				Nu	Efter sänkning	
95	Boliden – Skellefteå	3170	26,2	90	80	2023
372	Skelleftehamn – Skellefteå	6890	5,6	90	80	2016
364	Skellefteå – Hjoggbölefors	3330	10,3	90	80	2019
4	Ljusvattnet – Yttervik	5000	5,8	90	80	2019
4	Ljusvattnet - Broänge	4250	21,5	90	80	2019
4	Grimsmark – Broänge	4050	8,8	90	80	2019
4	Gumboda – Grimsmark	4200	14,2	90	80	2019
4	Sikeå – Gumboda	3900	9,4	90	80	2019
4	Hörnefors	7150	0,8	90	80	2016
12	Obbola – Alvik	5700	8,8	90	80	2019
12	Kulla – Norrfors	8700	7	90	80	2016
12	Brattby – Vännäsby	6450	3,8	90	80	2016
512	Röbäck – Yttersjö	2500	8,1	90	80	2016
531	Holmsund – Umeå	5000	7,7	90	80	2019
92	Penglund – Vännäs, E12	2750	6,9	90	80	2023
363	Håkmark – Hissjö	3750	1,4	90	80	2019
363	Hissjö – Tavelsjö	2300	8,8	90	80	2023
45	Vilhelmina	2800	2,2	90	80	2023
		SUMMA	157,3			

Följande sträckor *utom* det funktionellt prioriterade vägnätet (FPV) föreslås få sänkt hastighetsgräns under planperioden 2014 – 2025. Sammanlagt finns det cirka 3 kilometer vägar *utom* FPV i Västerbottens län som föreslås få sänkt hastighetsgräns till 80 km/h under planperioden för att uppnå den långsiktiga ambitionen om att ej mötesfria vägar med måttlig och betydande trafik ska ha max 80 km/h senast år 2025.

Tabell 6 Vägsträckor utom FPV med 90 km/h som föreslås få sänkt hastighetsgräns

Väg nr	Delen	År 2025	Längd	Hastighetsgräns		Tidpunkt för genomförande
				Nu	Efter sänkning	
		f/d	km			
522	Stöcksjö – Spångdalen	3000	2,5	90	80	2016
642	Innertavle – Tomtebo	2900	0,8	90	80	2016
		SUMMA	3,3			

Vägsträckor som föreslås få behålla 90 km/h som hastighetsgräns, men utan mitträcke vid trafikflöde över 2000 fordon per dygn

Dessa sträckor föreslås behålla hastighetsgränsen 90 km/h, trots att det inte finns mitträcke på vägen och trafikflödet beräknas vara över 2000 fordon per dygn år 2025. Denna möjlighet får endast utnyttjas i enstaka undantagsfall.

Tabell 7 Vägsträckor med 90 km/h och trafik > 2000 fordon/dygn som föreslås få behålla 90 km/h

Väg nr	Delen	År 2025	Längd
		f/d	km
364	Långviken – Hjoggbölefors	2000	5,2
		SUMMA	5,2

Väg 364, delen Långviken – Hjoggbölefors. Sträckan undantas *tillsvidare* då fordonsflödet år 2025 i dagsläget är beräknat till 2000 ÅDT. Mätning av faktiskt flöde ska ske år 2023 och nytt beslut fattas efter detta.

Analysera effekterna, Planeringssteg 3

I tabellen nedan redovisas sammanlagda transportpolitiska effekter av föreslagna åtgärder som medför höjd hastighetsgräns inom Västerbottens län under planperioden 2014 – 2025.

Tabell 8 Transportpolitiska effekter av planerade åtgärder som medför höjd hastighetsgräns år 2025

Planerade åtgärder	Transportpolitiska effekter år 2025				
	Döda	Svårt skadade	Tusen tim pb	Tusen tim lb	CO2 ton
Nationell plan	-0,1	-0,5	-24	-2	204
Länsplan	-0,02	-0,2	-5	-0,2	27
Ej namngivna och trimningsåtgärder	--	--	--	--	--
SUMMA	-0,1	-0,7	-29	-2	231

(Pb = Personbil, Lb = lastbil)

De sammantagna effekterna av planerade åtgärder i Västerbottens län som medför höjda hastighetsgränser beräknas uppgå till cirka 0,8 färre dödade och svårt skadade (DSS) per år, cirka 29 tusen färre fordonstimmar per år samt ökade CO₂-utsläpp motsvarande 231 ton per år, räknat vid planperiodens slut år 2025.

Beräknade effekter av hastighetssänkningar, Planeringssteg 4

I tabellen nedan redovisas beräknade effekter av sänkta hastighetsgränser inom de vägar i Västerbottens län som föreslås få sänkt hastighetsgräns till 80 km/h under planperioden 2014 – 2025 (se objektslista ovan, tabell 5 och 6). Vägsträckorna har delats in i två grupper; *inom* respektive *utom* funktionellt prioriterat vägnät (FPV):

Tabell 9 Transportpolitiska effekter av föreslagna sänkta hastighetsgränser år 2025

Sänkt hastighetsgräns på väg med 2 kf och trafikflöde om minst 2000 f/d år 2025	Transportpolitiska effekter år 2025				
	Döda	Svårt skadade	Tusen tim pb	Tusen tim lb	CO ₂ ton
<i>Inom FPV</i>	-0,5	-1,5	165	8	-1110
<i>Utom FPV</i>	-0,01	-0,2	4	0,1	-20
SUMMA	-0,5	-1,7	169	8	1130

De sammantagna effekterna av föreslagna sänkningar av hastighetsgränser i Västerbottens län beräknas uppgå till cirka 2 färre dödade och svårt skadade (DSS) per år, cirka 177 tusen fler fordonstimmar per år samt minskade CO₂-utsläpp motsvarande 1130 ton per år, räknat vid planperiodens slut år 2025.

I tabellen nedan redovisas de samlade effekterna av föreslagna höjningar och sänkningar av hastighetsgränser i Västerbottens län räknat vid planperiodens slut år 2025.

Tabell 10 Transportpolitiska effekter av föreslagna höjda och sänkta hastighetsgränser år 2025

Höjd eller sänkt hastighetsgräns på väg med 2 kf och trafikflöde om minst 2000 f/d år 2025	Transportpolitiska effekter år 2025				
	Döda	Svårt skadade	Tusen tim pb	Tusen tim lb	CO ₂ ton
<i>Inom FPV</i>	-0,6	-2,1	137	7	-880
<i>Utom FPV</i>	-0,01	-0,02	4	0,1	-20
SUMMA	-0,6	-2,1	141	7	-900

De sammantagna effekterna av föreslagna höjningar och sänkningar av hastighetsgränser i Västerbottens län beräknas uppgå till cirka 2,7 färre dödade och svårt skadade (DSS) per år, cirka 148 tusen fler fordonstimmar per år samt minskade CO₂-utsläpp motsvarande 900 ton per år, räknat vid planperiodens slut år 2025.

Bilagor

Karta 1 – Inom FPV Kan få sänkt hastighetsgräns

Karta 2 - Utom FPV Kan få sänkt hastighetsgräns

TRAFIKVERKET

Trafikverket, 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se